

Veilig werken

Alles wat je moet weten over
veiligheid, gezondheid, milieu
en apparatuur in het ziekenhuis

GZA

GasthuisZusters Antwerpen

Inhoud

Inleiding	3
Beleidsverklaring	5
Taakverdeling in het ziekenhuis	6
Preventie en bescherming	7
Planmatig werken aan veiligheid	8
Veilig werken	9
Rugklachtpreventie	10
Prik- en spatongevallen	12
Brand	14
Orde en netheid	16
Psychosociale aspecten	18
Security	20
Elektriciteit	22
Beheer van (medische) toestellen	24
Straling	28
Veilig werken met beeldschermen	30
Producten met gevaarlijke eigenschappen	32
Arbeidsongevallen en beroepsziekten	34
Klachten – meldingen – defecten	36
Hygiëne	34
Milieu	40
Afval	42
Noodplan	44
Wie is wie?	46
Slotwoord	47

Inleiding

We heten je van harte welkom in ons ziekenhuis.

De statistieken tonen aan dat nieuwe medewerkers een verhoogd risico lopen op ongevallen. Dat heeft te maken met de onbekende omgeving, de nieuwe taken en de onervarenheid die tijdens de eerste weken voor verwarring en onduidelijkheid zorgen.

Met dit boekje willen we je inzicht geven in de risico's die je in het ziekenhuis kunt lopen. Daarnaast behandelen we de procedures die verband houden met veiligheid, gezondheid en milieu.

Je kunt het zien als een beknopt naslagwerk dat je kunt raadplegen in de loop van je carrière bij ons.

Het zal ook aan bod komen tijdens je opleiding, in het onderdeel veiligheid.

Veilig werken is een opdracht voor iedereen. Elke medewerker is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen veiligheid en voor die van zijn/haar collega's. Met de informatie uit dit boekje hopen we je op weg te helpen om van veilig werken je tweede natuur te maken. Zo kunnen we samen ongevallen vermijden en voor een aangename werkomgeving zorgen.

Je staat daarbij niet alleen. Je directe chef is je eerste aanspreekpunt, ook voor de aspecten veiligheid en milieu. Als nieuwe medewerker krijg je een peter of meter toegewezen die je wegwijs maakt op je nieuwe werkplek. Een inscholingsprogramma moet je vertrouwd maken met de diverse aspecten van onze organisatie. De preventiediensten die in dit boekje voorgesteld worden, zijn je partners als je meer informatie nodig hebt rond veiligheidsaspecten of als je vragen en klachten in dat verband geen antwoord vinden. Aarzel nooit om vragen te stellen als het om je veiligheid en gezondheid gaat. Wij engageren ons om je een antwoord te geven. Want veiligheid en gezondheid zijn belangrijk voor ons. En nieuwe medewerkers hebben hierbij een voetje voor.

We wensen je een boeiende en veilige loopbaan!

Beleidsverklaring

Ons doel is dat iedere medewerker in onze instelling onder veilige en gezonde omstandigheden kan werken.

Dat gaat verder dan het voorkomen van ongevallen. Het gaat om het welzijn van onze medewerkers, zowel lichamelijk als geestelijk.

Dit doel wensen we te bereiken door de wettelijke bepalingen na te leven en een preventief beleid uit te bouwen dat gericht is op het opsporen, beperken en het, indien mogelijk, voorkomen van risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu.

Wij bereiden ons actief voor op mogelijke noodsituaties en gaan zuinig om met grondstoffen en energie.

Door een planmatige aanpak willen we onze prestaties op deze gebieden toetsen, bijsturen en continu verbeteren.

De betrokkenheid en motivatie van elke medewerker en met name van de hiërarchische lijn speelt hierin een essentiële rol.

Taakverdeling in het ziekenhuis

Welzijn op het werk maken we samen waar. Ieder heeft zijn taak.

De **werkgever** is de eerste verantwoordelijke. Hij werkt het welzijnsbeleid uit en stuurt het aan. Hij zorgt dat risico's bekend zijn en gepast worden aangepakt door het voorzien van de nodige middelen: financieel, menselijk, materieel en organisatorisch.

De **dienstverantwoordelijke** en iedereen die leiding geeft, voert het beleid uit en kijkt toe op de naleving ervan. Hij of zij verstrekt de nodige informatie, werkt procedures uit en zorgt voor invulling van de gepaste opleiding. Als er iets fout loopt, staat de dienstverantwoordelijke in voor het onderzoek en neemt hij of zij de juiste maatregelen om herhaling te voorkomen.

Als **werknemer** draag je zorg voor je eigen veiligheid en gezondheid en die van je collega's. Je houdt je aan de voorschriften en gebruikt de beschermingsmiddelen die voorzien zijn.

Preventie en bescherming

Het comité en de preventiediensten spitsen hun activiteiten specifiek toe op preventie en bescherming op het werk:

- In het **Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW)** overleggen werkgever en werknemer. Het CPBW krijgt ruime informatie over welzijn, veiligheid en gezondheid op het werk en beschikt over een uitgebreid adviesrecht. Het CPBW werkt ook mee aan het onderzoek van klachten en arbeidsongevallen, helpt bij het opzetten van campagnes en neemt initiatief op het vlak van een gepast onthaal en de opleiding van werknemers. De werknemersafvaardiging wordt om de vier jaar verkozen tijdens de sociale verkiezingen.
- In de **Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPBW)** werken de interne preventieadviseurs. Zij geven informatie, verlenen advies en ondersteunen de uitvoering van het welzijnsbeleid. Verder hebben zij heel wat wettelijke verplichtingen.
- De **Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (EDPBW)** geeft invulling aan het gezondheidstoezicht op de werkplek (arbeidsgeneeskunde). Verder geeft deze dienst ook ondersteuning voor andere aspecten van het welzijnsbeleid. GZA werkt hiervoor samen met IDEWE. Naast arbeidsgeneeskunde is IDEWE binnen GZA vooral actief op het vlak van risicobeheersing, ergonomie en psychosociale belasting.

Planmatig werken aan veiligheid

De werkgever is verplicht systematisch te werken rond het welzijn van de werknemers. Hij stelt hierbij vier vragen:

1 Waar staat ons bedrijf voor op het vlak van veiligheid?

Dit is neergeschreven in de beleidsverklaring.

2 Waar staan we vandaag?

Om dit na te gaan wordt er per dienst een risicoanalyse uitgevoerd. Samen met de dienstverantwoordelijke en de medewerkers worden de risico's in kaart gebracht. De risico's krijgen een gewicht op basis van de vraag "Hoe groot is de kans dat dit risico tot schade leidt?". Hieruit volgt een actielijst met prioriteiten. Na goedkeuring door de hiërarchische lijn worden de actiepunten toegewezen aan verantwoordelijken.

Aangezien de omstandigheden op een dienst kunnen wijzigen door bijvoorbeeld de aankoop van nieuwe apparatuur moeten de risicoanalyses regelmatig geactualiseerd worden.

Een risicoanalyse kan over de hele dienst gaan, maar eventueel ook over specifieke werkposten (bijvoorbeeld de schrijnwerkerij) of functies (bijvoorbeeld chauffeur).

3 Waar willen we staan binnen 5 jaar?

Dat wordt neergeschreven in een globaal preventieplan (GPP).

Het GPP houdt rekening met alle beschikbare informatie in verband met het welzijn op het werk: resultaten van risicoanalyses, gegevens over arbeidsongevallen, audits en inspecties ...

Daaruit volgen verbeteringspunten in het welzijnsbeleid.

Je kunt het huidige GPP terugvinden op het Portaal.

4 Wat gaan we volgend jaar doen om daar te geraken?

Hiervoor stellen we een jaarlijks actieplan op. Het kan behalve actiepunten uit het GPP ook specifieke punten bevatten die voor dat bepaalde jaar van belang zijn.

Ook het jaaractieplan vind je terug op het Portaal.

Veilig werken

Veilig werken is meer dan ongevallen vermijden. Veilig werken vereist drie stappen:

1 Gevaren en risico's herkennen

Je moet weten welke gevaren en risico's je in je werkomgeving kunt tegenkomen. Dit boekje is een eerste stap, maar je dienstverantwoordelijke moet ervoor zorgen dat je met de risico's van je werkplek vertrouwd geraakt.

2 Gevaren en risico's evalueren

Niet alles is even gevaarlijk. Je moet weten welke nadelige gevolgen iets kan hebben, zowel voor jou als voor anderen, om te kunnen inschatten wat je moet doen.

3 Gepast reageren

Het is niet de bedoeling dat je, als je juist aan een ongeval ontsnapt bent, gewoon verderwerkt. Gepast reageren betekent dat je een maatregel neemt of laat nemen om dit risico onschadelijk te maken. Soms kan je het zelf oplossen, soms zal je beroep moeten doen op anderen. Maar een reactie is altijd nodig! Meld het voorval altijd aan je dienstverantwoordelijke.

Een voorbeeld?

- 1 Je ziet een elektrisch snoer waarvan de isolatie beschadigd is. Je weet dat dit een gevaar op kortsluiting, elektrocutie of brand betekent.
- 2 Kortsluiting kan de oorzaak zijn van het wegvallen van de elektriciteit. Dit kan problemen geven voor diensten waar het leven van de patiënt afhangt van de goede werking van een toestel. Elektrocutie kan tot letsels leiden omdat het slachtoffer schrikt of omdat het brandwonden kan geven. In extreme gevallen kan het de dood veroorzaken. Brand kan rampzalig zijn in een ziekenhuis. Kortom, dit beschadigde snoer kan zware gevolgen hebben.
- 3 Je waarschuwt de technische dienst en vraagt een dringende vervanging of herstelling van het snoer. Indien mogelijk verwijder je het snoer onmiddellijk. Als dat niet kan, neem je maatregelen om te vermijden dat men het snoer vastneemt of verder beschadigt.

Rugklachtpreventie

Waarom?

Zowel in je dagelijkse leven als tijdens het uitoefenen van je beroepsactiviteiten kunnen bepaalde handelingen zo rugbelastend zijn dat er letsels ontstaan. Die letsels kunnen heel pijnlijk zijn en veroorzaken dikwijls een lange afwezigheid. Dat is niet prettig, noch voor jezelf noch voor je thuis- of beroepsomgeving. Verkeerd tillen kan in de loop van de jaren je rug zo beschadigen dat je niet langer je beroep kunt uitoefenen.

Vaak wordt gedacht dat gewoon tillen sneller gaat. Maar bij de kwaliteit van de zorg zijn specifieke hulpmiddelen een belangrijk onderdeel. Ze verhogen het comfort en de veiligheid van alle betrokken partijen.

Daarom!

Om je te vrijwaren van rugklachten:

- organiseren we cursussen ergonomie;
- moet je een “til”-situatie kunnen analyseren en beoordelen;
- is er een referentiepersoon ergonomie op je dienst die je raad kan geven en kan antwoorden op je vragen;
- zijn er ergonomen die de referentiepersonen bijstaan, rondgangen doen op de diensten en op vraag adviezen geven bij onder meer klachten, de inrichting van je werkplek en aankoop;
- zijn er aangepaste hulpmiddelen aanwezig op je dienst of op je campus;
- kan je een bed in de hoogte instellen.
- zijn er op de afdelingen “hoog/laag” bedden;
- is een goede conditie belangrijk.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Volg de **opleiding ergonomie** en breng het aangeleerde in de praktijk.
- Gebruik de aanwezige **hulpmiddelen**: tilliften, glijdzeil, steeklaken, rolbord, nurse assistant, transpalet, dien- en transportwagens...
- Doe, indien nodig, beroep op je **collega's**.
- Laat de **patiënt zo veel mogelijk zelf doen**.
- Vraag hulp en advies aan de **referentiepersoon ergonomie** of aan een ergonoom via ergonomie@gza.be.
- Gebruik schoenen waarvan de hiel minstens omsloten is door een riem en met een maximale hielhoogte van 4 cm (op sommige diensten zijn veiligheidsschoenen verplicht). Iedereen blijft vrij in keuze volgens persoonlijke voorkeur (model, kleur...). Toch is ook een gesloten voorkant onmisbaar en is een afwasbare schoen een pluspunt. Aangepaste schoenen, met een goed sta- en draagcomfort spelen tevens een belangrijke rol in het voorkomen van pijn en ongemakken aan rug, schouders en nek.
- Onderhoud je conditie door wekelijks minimaal een tweetal uurtjes te sporten.

Veilig werken met beeldschermen

Waarom?

Beeldschermen en computers zijn niet meer weg te denken uit het ziekenhuis. Iedereen krijgt er in meer of mindere mate mee te maken.

Voor wie regelmatig langere tijd aan een beeldscherm moet werken, zijn oogvermoeidheid, spier-, gewrichtspijnen en stress de meest voorkomende risico's.

Daarom!

Om veilig werken met beeldschermen te bevorderen:

- zijn er ergonomen binnen GZA die je werkpost op vraag juist instellen;
- is er een arbeidsgeneesheer die personen die een aanzienlijk deel van hun tijd met een beeldscherm werken, volgt en test;
- nemen we maatregelen om de risico's zo veel mogelijk te elimineren met:
 - een juiste opstelling t.o.v. daglicht(raam) en aangepaste kunstverlichting (vermijden van reflecties);
 - aangepast kantoormeubilair (zorgen voor een juiste werkhouding);
- zijn er hulpmiddelen beschikbaar voor mensen met klachten: documenthouder, voetbankje, laphouder...;
- is de handleiding van de courante bureaustoelen te vinden op het Portaal;
- beschikt de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming over boekjes, folders en fiches met informatie over een goede beeldschermwerkplek.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Neem indien nodig contact op met [een ergonomoom](mailto:ergonomie@gza.be) via ergonomie@gza.be.
- Gebruik de [instelmogelijkheden](#) van je bureaustoel, kantoorverlichting en zonnewering.
- Gebruik de instelmogelijkheden van je pc zoals helderheid en contrastregeling.
- Laat losse en te lange kabels onmiddellijk wegwerken. Belemmer de warmteafgifte van de toestellen niet.
- Vraag [hulpmiddelen](#) zoals muismat, voetbank, monitorverhoging, documentenhouder, laptop houder... als je die nodig hebt en gebruik ze dan consequent.
- Weet dat de computer, beeldschermen en toetsenbord onder spanning staan en nooit nat mogen gepoetst worden.
- [Wissel regelmatig](#) van taken zodat je niet continu aan het beeldscherm zit.
- Zorg dat je werkplek zuiver en ordelijk blijft.
- Neem bij terugkerende [klachten](#) (pols, elleboog, schouder en nek) contact op met de arbeidsgeneesheer of een ergonomoom. Leer er niet mee leven!

Prik- en spatongevallen

Waarom?

Het grootste risico dat een ziekenhuismedewerker loopt, is besmetting met een ongeneeslijke ziekte. Je kunt op verschillende manieren besmet raken. Het contact met bloed van een besmette patiënt is er één van. Dat kan door het onzorgvuldig omgaan met naalden of door contact van bloed of andere lichaamsvloeistoffen met bijvoorbeeld je ogen of wondjes.

Die ongevallen verwonden je niet echt en de neiging om ze te negeren, kan bestaan. De gevolgen in geval van besmetting kunnen echter heel ernstig zijn. Vooral HIV en Hepatitis B en C kunnen zo overgedragen worden.

Daarom!

Om prik- en spatongevallen te voorkomen:

- is er prikveilig materiaal;
- zijn er regels en procedures van ziekenhuishygiëne die het risico op besmetting beperken;
- zijn er handschoenen beschikbaar op elke dienst. Het dragen van handschoenen vermindert de kans op overdracht van besmetting, ook al prikt de naald door de handschoen heen;
- zijn er naaldcontainers op alle diensten die naalden gebruiken. Ze beperken de tijd dat de naald bloot is en dat je eraan kunt prikken;
- is er een procedure die aangeeft wat je moet doen in geval van prikongeval of contact met lichaamsvloeistoffen;
- betaalt het Fonds voor Beroepsziekten je vaccinatie tegen hepatitis B terug, omdat dit virus de hoogste kans op overdracht heeft bij een prik- of spatongeval.
- Recap nooit.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Gebruik het prikveilig materiaal correct.
- Ken en volg de procedures van [ziekenhuishygiëne](#) die op jouw dienst van toepassing zijn.
- Draag [handschoenen](#) als er een kans is dat je in aanraking komt met bloed of lichaamsvochten van een patiënt. Als er een risico op spatten is, draag je een spatbril of -scherm.
- Als je een naald gebruikt, zorg er dan voor dat ze [direct in de naaldcontainer](#) terechtkomt, zodat ze geen gevaar vormt voor jou, je collega's of mensen van andere diensten zoals schoonmaak, transport, keuken. Hou een naaldcontainer altijd bij de hand als je moet prikken.
- Vervang de naaldcontainer zodra die tot de vullijn gevuld is, zodat je je niet kunt prikken aan een naald die eruit steekt. Sluit ook het dekseltje zodat er geen naalden kunnen uitvallen.
- Ga bij een prik- of spatongeval naar spoed en volg de procedure voor [arbeidsongevallen](#). Vul het [Epinetformulier](#) in.

Brand

Waarom?

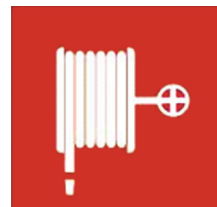
Brandveiligheid is uiterst belangrijk in een ziekenhuis. Een kleine onachtzaamheid kan tot een ware catastrofe leiden. De voornaamste oorzaken van brand in een ziekenhuis zijn:

- roken
- elektrische risico's (kortsluiting, overbelasting...)
- onvoorzichtig handelen
- kwaad opzet

Daarom!

Om brand te vermijden:

- is het ziekenhuis opgebouwd volgens de wettelijke eisen, zodat het risico op het ontstaan en het verspreiden van brand zo veel mogelijk beperkt wordt;
- organiseren we een praktische blusopleiding die elke medewerker om de vijf jaar moet volgen. Daarin komen brandvoorkoming, brandmelding, het gebruik van aangepaste blusmiddelen, de compartimentering van het gebouw en de toepassing van evacuatieprincipes aan bod;
- zijn in het ziekenhuis de nodige hulpmiddelen aanwezig om brand te melden en een begin van brand te bestrijden.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Wees altijd alert voor **brandvoorkoming**.
- Ken je werkomgeving en weet waar de **brandblussers**, **vuurdekens** en **meldknoppen** zich bevinden en waar de **uitgangen** en **nooduitgangen** zijn.
- Volg jaarlijks de e-learning “brand”.

In geval van brand is het belangrijk om:

- de brand snel te ontdekken door het **ruiken** van een vreemde geur, het **zien** van rook of vlammen, het **horen** van alarmkreten of het **voelen** van abnormale temperatuur;
- de **instructies** juist en snel uit te voeren:

- 1 **Blijf kalm.**
- 2 **Druk op de meldknop, bel noodnummer 99 en waarschuw collega's.**
- 3 **Probeer de brand te blussen.**
- 4 **Evacueer.**
- 5 **Gebruik geen liften.**

- actief deel te nemen aan de **opleidingen**. Zo leer je ondermeer de meld- en waarschuwingsprocedures kennen, met de brandblusmiddelen om te gaan en de evacuatieprincipes toe te passen;
- op de hoogte te zijn van het bestaan van de Tweede InterventiePloeg (TIP);
- te weten waar zich de afsluitkranen van medische gassen bevinden op de afdeling;
- te weten waar de brandbevorderende (zuurstofflessen) en ontvlambare producten (handalcohol) staan op de afdeling.
- Bij een eventuele noodzaak aan evacuatie is het doel eerst **horizontaal** te evacueren. Dat wil zeggen dat de patiënten en bezoekers naar de dichtstbijzijnde veilige zone op hetzelfde verdiep moeten gebracht worden. Elke veilige (compartiment) zone wordt afgesloten door middel van branddeuren, herkenbaar door hun ronde labels aan de zijkant van de deur langs de zijde van de scharnieren.

Orde en netheid

Waarom?

Orde en netheid zijn belangrijk omdat:

- veel kleine ongevallen zoals stoten en vallen te wijten zijn aan zaken die niet op hun plaats staan of liggen. Rommel kan ook zwaardere gevolgen hebben dan gewoon wat blauwe plekken;
- een belangrijk deel van de prikongevallen wordt veroorzaakt door de naald niet direct na gebruik in de naaldcontainer te plaatsen. Die naald ligt dan op een onverwachte plek waardoor iemand zich eraan prikt bij het opruimen, bij de schoonmaak of bij het ophalen van afval;
- een gang die vol staat met bedden, toestellen en karren een vlotte evacuatie in geval van nood verhindert. Het hindert ook patiënten en bezoekers en bemoeilijkt het intern transport;
- het willekeurig plaatsen van zaken in de gang de toegang tot brandblusapparaten of haspels kan belemmeren of het automatisch sluiten van een branddeur kan blokkeren. Ook de bereikbaarheid van uitgangen, nooduitgangen en trappen kan bemoeilijkt worden. In geval van brand telt echter elke seconde.

Daarom!

Om orde te bevorderen:

- moet alles zijn plaats hebben op de dienst;
- is orde een aandachtspunt voor iedereen;
- moeten zaken die in de gang gezet worden allemaal aan dezelfde kant van de gang staan. Zo blijft er ruimte vrij voor iedereen, ook in noodgevallen;
- moeten brandblusapparaten en haspels te allen tijde vlot bereikbaar zijn;
- moeten branddeuren vlot kunnen sluiten in geval van nood;
- moeten nooduitgangen vrij blijven (ze zijn aangegeven met groen/witte pictogrammen).

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Hou je werkplek **ordelijk en net**. Dat is erg belangrijk als je veilig wil werken.
- Leg of zet grote en kleine dingen altijd op hun plaats.
- Steek naalden onmiddellijk na gebruik in de **naaldcontainer**.
- Hou de gang **zo veel mogelijk vrij**.
- Als je toch iets in de gang moet zetten, plaats het dan **aan één kant** zodat er een doorgang vrij blijft.
- Hou de **brandblusmiddelen en branddeuren** vrij. Ze kunnen levens redden.
- Hou de **uitgang, nooduitgang en trappen** vrij van obstakels want bij evacuatie telt elke seconde.
- Zorg ervoor dat de **evacuatieplannen** altijd goed zichtbaar zijn en zet geen karren voor de plannen.
- Zorg dat alle loshangende draden samengebonden worden en niet op de vloeren rondslingeren.
- Zet zo weinig mogelijk klein materiaal op de grond.

Psychosociale aspecten

Waarom?

Onder psychosociale aspecten wordt onder andere stress, pesten en ongewenst seksueel gedrag verstaan.

Stress ontstaat in situaties waarbij de eisen die de omgeving aan je stelt, afwijken van wat je aankan, wil, verwacht of gewoon bent. Aanpassing aan en omgang met de omstandigheden die het lichamelijk en/of geestelijk functioneren verstoren, leidt tot stress. Dit kan als een bedreiging of als een last ervaren worden en dus negatief werken.

Geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag worden samengevat als “ongewenst grensoverschrijdend gedrag op het werk”. Het is een vorm van agressie en het kan zich op velerlei wijzen uiten: iemand uitsluiten, vernederen, bedreigen, discrimineren, in een slecht daglicht plaatsen of zijn/haar werk bemoeilijken. Ook roddels, racisme, machtsmisbruik, bedrog, chantage, laster en ongewenste seksuele intimiteiten behoren hiertoe.

Er is sprake van ongewenst grensoverschrijdend gedrag op het werk wanneer het niet gaat om een eenmalig incident maar om systematisch terugkerend agressief gedrag (verbaal, fysiek of psychisch) om de ander te schaden.

Daarom!

Om stress en ongewenst grensoverschrijdend gedrag te kunnen voorkomen:

- meten en volgen we via een groepsbevraging (Sobaneanalyse) op alle diensten ook de arbeidstevredenheid van de medewerkers;
- organiseren we opleidingen om beter te kunnen omgaan met agressie;
- bestaat er een huishoudelijk reglement rond agressie dat terug te vinden is op het Portaal;
- zijn er bewakingsagenten aanwezig;
- is er een meldingsformulier voor agressiegevallen, waarmee de toestand op dat vlak kan worden opgevolgd en het beleid kan worden bijgestuurd indien nodig;
- zijn er vertrouwenspersonen en een preventieadviseur psychosociale belasting aan wie ongewenst grensoverschrijdend gedrag op het werk gemeld kan worden;
- is er een Team Support Plan om medewerkers na ingrijpende gebeurtenissen op te vangen en te begeleiden.

Wat doe je ermee ?

Neem het heft in eigen handen:

- Doe mee aan de **Sobane bevraging** om je werkgever te laten weten wat er goed gaat en wat niet.
- Herken de **alarmsignalen van stress**:
 - **psychologische gevolgen**: depressiviteit, demotivatie, verlies van zelfvertrouwen, onmacht, emotionele pijn...
 - **sociale gevolgen**: sociaal isolement, relatieproblemen, conflicten...
 - **professionele gevolgen**: concentratieproblemen, besluiteloosheid, verlies van efficiëntie, functioneringsproblemen, ziekteverzuim...
 - **lichamelijke gevolgen**: uitputting, chronische vermoeidheid, slaapproblemen, hartproblemen, hoge of lage bloeddruk, spierpijn, rugpijn, hoofdpijn, spijsverteringsstoornissen...
- Neem deel aan de opleidingen **in verband met agressie** als dat voor jouw functie nuttig is.
- Ken **het huishoudelijk reglement** zodat je er bij conflicten naar kan verwijzen.
- Bel **de bewakingsagenten** op (tel. 1001) wanneer er conflicten dreigen of zich voordoen. Tip: het telefoonnummer kleeft op elk telefoontoestel.
- Meld gevallen van agressie via het daarvoor voorziene **iProvaformulier**.
- Bespreek **problemen van stress of ongewenst gedrag** met één van de vertrouwenspersonen of met de preventieadviseur psychosociale belasting. Indien nodig kan je de procedure volgen die in het arbeidsreglement beschreven staat om een formele klacht neer te leggen.
- Heb je een schokkende gebeurtenis meegemaakt, dan kan je een beroep doen op de mensen van het **Team Support Plan**.

Security

Waarom?

Onder security verstaan we alle maatregelen die genomen worden om criminaliteit in het ziekenhuis te voorkomen.

Een ziekenhuis is een publiek toegankelijke plaats, waardoor we ook bezoek krijgen van mensen met minder goede bedoelingen. De aandacht van de medewerkers is essentieel om ervoor te zorgen dat ongewenste personen niet rustig kunnen rondneuzen op zoek naar een buit. De praktijk wijst uit dat vooral portefeuilles en handtassen gestolen worden. Ook smartphones en multimedia-apparatuur zijn gegeerd.

Daarnaast kunnen mensen door emotionele gebeurtenissen, spanning en onzekerheid, maar soms ook door drank- of druggebruik, agressief reageren en een bedreiging vormen voor medewerkers.

Daarom!

Dit zijn onze securitymaatregelen:

- We beperken de toegang tot het ziekenhuis zo veel mogelijk buiten de bezoeken.
- We beveiligen bijna alle zones of lokalen met badgelezers.
- We maken gebruik van camera's om bepaalde zones in het oog te houden.
- We hebben een interne bewakingsdienst, met bewakingsagenten op de drie ziekenhuiscampussen.
- Er is een agressiebeleid met onder andere opleidingen in verband met agressie.
- Er bestaat een huishoudelijk reglement rond agressie dat terug te vinden is op het Portaal.
- Er zijn meldingsformulieren voor diefstal of vandalisme en voor agressie.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Wees [zorgzaam](#). Laat waardevolle goederen niet onbeheerd achter, zelfs niet voor even.
- Wees [assertief](#). Spreek mensen aan die zich op niet voor het publiek bedoelde plaatsen bevinden of die zich verdacht gedragen en vraag wat ze juist zoeken. Je kunt hiervoor ook een beroep doen op de bewakingsagenten.
- Spreek patiënten aan die hun waardevolle goederen niet in het kluisje van de kamer leggen en spoor hen aan om van het kluisje gebruik te maken.
- Spreek bezoekers aan als je merkt dat ze iets waardevol onbeheerd achterlaten.
- Meld elke diefstal via het [meldingsformulier](#) via iProva.
- Als je regelmatig met agressieve mensen geconfronteerd wordt, volg dan de opleidingen die in het kader van het [agressiebeleid](#) georganiseerd worden.
- Als je het gevoel hebt dat iemand agressief zou kunnen reageren, verwittig dan de [bewakingsagenten](#) en spreek met hen af hoe je de situatie aanpakt.
- Ken [het huishoudelijk reglement](#) zodat je bij conflicten ernaar kan verwijzen.
- Als je slachtoffer bent van agressie, verbaal of fysiek, vul dan het [agressieformulier](#) in via iProva.

Elektriciteit

Waarom?

Elektrische installaties en toestellen zijn overal in het ziekenhuis aanwezig. Om de veiligheid te verzekeren is het belangrijk dat ze in goede staat blijven en dat defecten of abnormale vaststellingen snel hersteld worden.

Elektriciteit is één van de grote risico's op het vlak van brand. Defecten aan toestellen of beschadigingen aan kabels of stekkers kunnen ook een gevaar op elektrocutie betekenen.

Het uitvallen van de elektrische voeding kan levensgevaarlijke situaties geven. Het is belangrijk dat vitale toestellen altijd blijven werken en dat er op kritieke plaatsen altijd voldoende licht is.

Daarom!

Om een veilige elektriciteitsvoorziening te garanderen:

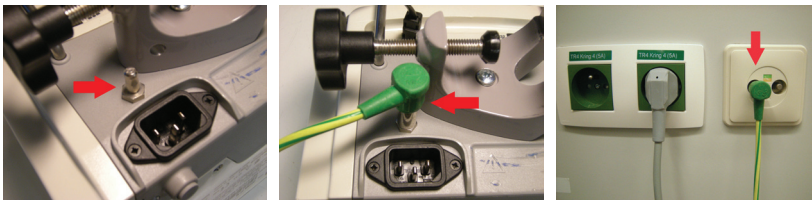
- controleert een externe dienst voor technische controle ons elektrisch net periodiek;
- zijn er extra voorwaarden voor de ruimtes waar patiënten behandeld worden, zoals het operatiekwartier;
- moeten toestellen bij hun aankoop voldoen aan de wettelijke vereisten;
- mogen patiënten enkel multimedia-apparatuur en hun oplader (smartphone, tablet, laptop, radio ...) van thuis meebrengen (bekijk de procedure voor toestellen huishoudelijk gebruik voor meer informatie hieromtrent);
- wordt er voor elektrische voeding gebruikgemaakt van stopcontacten met verschillende kleuren of door middel van een stopcontact met een wit, groen of rood lampje erop:
 - Wit: normale stopcontacten. Bij een elektriciteitspanne vallen ze uit.
 - Groen: stopcontacten op het noodnet. Bij een elektriciteitspanne nemen de noodaggregaten over en is er na enkele seconden opnieuw elektriciteit.
 - Rood: blijven permanent onder spanning bij een stroompanne. Deze stopcontacten zijn voorzien voor levensbelangrijke apparatuur.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Gebruik elektrische toestellen zoals aangegeven staat in de [handleiding](#).
- **Meld elke beschadiging** aan toestellen, snoeren, stekkers of stopcontacten aan de technische dienst.
- **Meld elke abnormaliteit** aan toestellen of elektrische installaties, zoals abnormale geluiden, geur, onregelmatige werking of problemen met de bediening.
- Wijs patiënten erop dat ze **geen** toestellen van thuis in het ziekenhuis mogen gebruiken, met uitzondering van multimedia-apparatuur en hun oplader (bekijk de procedure voor toestellen huishoudelijk gebruik).
- Controleer of vitale toestellen op het **juiste stopcontact** zijn aangesloten.
- Laat werkzaamheden aan elektrische installaties, zoals het in- of uitschakelen van zekeringen over aan een daarvoor opgeleide medewerker van de technische dienst.
- Bevestig verschillende **verlengkabels** niet aan elkaar (wegens mogelijke overspanning met kortsluiting en brand tot gevolg).
- **Meld alle defecten** aan stopcontacten, elektrische kabels en dergelijke onmiddellijk aan je verantwoordelijke of verwittig de technische dienst en maak een herstellaanvraag op.
- Weet hoe je een begin van brand bij elektrische toestellen of installaties moet **blussen**.
- Controleer toestellen of ze over een aardingspen beschikken. Als dat zo is, ga dan na of ze voorzien zijn van een **geelgroene potentiaalvereffeningsgeleider** (“aardingskabel”). Wanneer deze kabel aanwezig is, moet hij altijd aangesloten zijn. Zo verklein je het risico op elektrocutie van de patiënt bij een fout in het toestel. Indien er te weinig kabels zijn, meld dit dan aan de biotechnische dienst. via een herstellaanvraag.

Beheer van (medische) toestellen

Waarom?

Op vele plaatsen in het ziekenhuis maken we gebruik van medische apparatuur. Om ervoor te zorgen dat je deze toestellen veilig kunt gebruiken, is een correct beheer noodzakelijk. Door stipte opvolging van periodiek onderhoud en functionele controles proberen we de uitval van toestellen tot een minimum te beperken. Die opvolging is essentieel voor het veilig gebruik van de apparatuur, niet alleen voor de patiënt, maar zeker ook voor de zorgverleners, bezoekers en anderen die in contact komen met de toestellen.

Daarnaast kunnen we dankzij een goed beheer de onderhoudskosten in beeld brengen en zo de kwaliteit van de aangekochte goederen inschatten. Dat helpt ons om ook in de toekomst technisch en kwalitatief vooruitstrevende apparatuur aan te schaffen voor onze organisatie.

Daarom!

Voor een veilig beheer van (medische) toestellen:

- moeten aangekochte toestellen over een CE-markering beschikken. Let wel, een dergelijke markering geeft enkel weer dat een toestel voldoet aan een aantal basisvereisten. Het is zeker geen garantie dat een toestel per definitie veilig is. Veilig gebruik hangt immers ook samen met bijvoorbeeld de situatie of omgeving waarin een toestel gebruikt wordt;
- heeft GZA een procedureboek met duidelijke procedures voor het beheer van apparatuur dat terug te vinden is op het Portaal in het procedureboek van het technisch departement. Je vindt er de beschrijving van het principe van onderhoud. Voor medische apparatuur kan je de GZA Medical Device Procedures (GMDP) raadplegen;
- zorgen we ervoor dat toestellen periodiek worden nagekeken. Dat kan gebeuren door:
 - de eigen biotechnische of technische dienst van het ziekenhuis;
 - externe firma's.

- moet je weten dat deze periodieke controles of onderhoud nodig zijn:
 - om te na te kijken of toestellen nog voldoen aan de specificaties;
 - om tijdig onderliggende defecten op te merken alvorens ze zichtbaar worden;
 - om ervoor te zorgen dat de apparatuur zo goed mogelijk blijft werken. Let wel: periodiek onderhoud geeft geen garantie dat een toestel niet stuk zou kunnen gaan.
- voorziet GZA in controlestickers op de toestellen om de datum van het volgende onderhoud aan te geven. Deze zelfklever heeft elk jaar een andere kleur, vermeldt de uiterste datum (maand en jaar) voor het volgende onderhoud en beschikt over een veld om aan te geven of er een onderhoudscontract is voor het toestel (OC).

GZA ziekenhuizen											
Volgende controle						OC: Yes ☐ No ☐					
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14	15	16	17	18							
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

- worden toestellen die defect zijn of niet gebruikt mogen worden voorzien van een rode sticker met opschrift "NIET GEBRUIKEN";

GZA ziekenhuizen	
NIET GEBRUIKEN - DO NOT USE	
Te verwijderen: Y ☐ N ☐	

- worden alle medische toestellen en alle elektrische toestellen vanaf een bepaald bedrag geïnventariseerd. Je herkent ze aan de GZA inventarissticker met uniek volgnummer. Privétoestellen zijn niet toegelaten binnen onze organisatie;

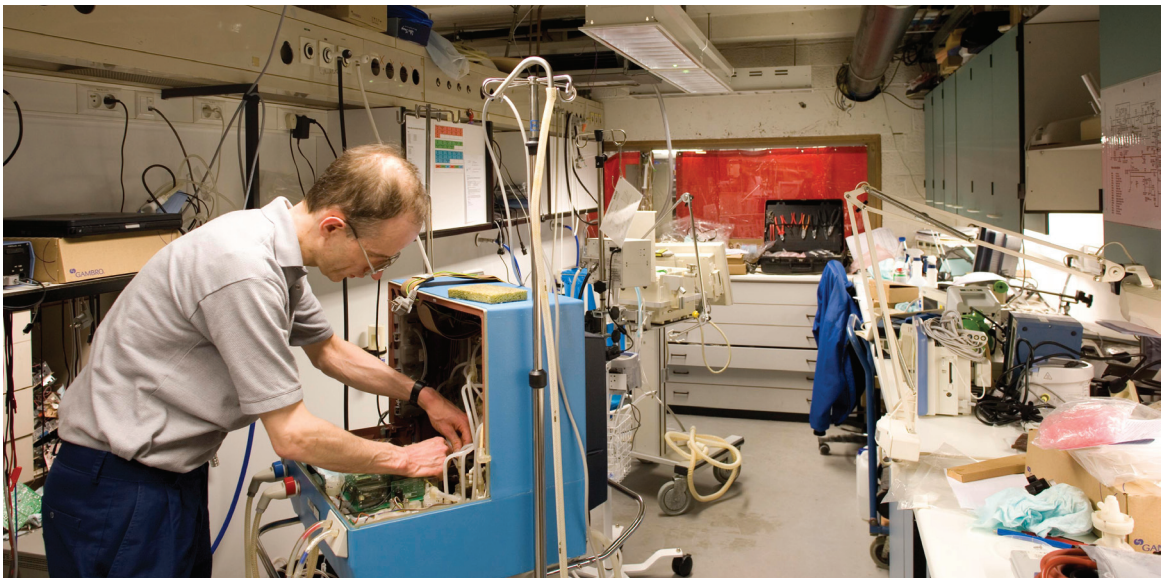
GZA . Ziekenhuizen	
INVENTARIS	
15031081	

- moeten externe firma's die werkzaamheden uitvoeren aan apparatuur of onze infrastructuur zich aanmelden bij de technische dienst en een GZA badge of aanmeldingssticker dragen, zodat ze herkenbaar zijn.

Externe firma

Firma:
Datum:
Volgnr.:

GZA
Gedifferentieerde Ziektebegeleiding
Bijdragen aan de Zorg

Wat doe je ermee?

- Wanneer jouw dienst, volgens interne afspraken, toch zelf een firma contacteert om een technische interventie uit te voeren:
 - stel je de technische dienst op de hoogte via een herstelaanvraag;
 - herinner je de firma eraan dat de technicus zich bij zijn aankomst moet aanmelden bij de technische dienst;
 - bezorg je na de interventie het interventieverslag aan de technische dienst;
 - kan je de technische dienst vragen een bestelbon op te maken voor de leverancier.
- Als je een herstelaanvraag indient, moet je de toestellen gereinigd en gedesinfecteerd overhandigen aan de technici, want:
 - de technici zijn niet op de hoogte van eventueel besmette patiënten die behandeld zijn met het toestel;
 - de technische dienst beschikt niet over alle specifieke reinigings- en desinfecteringsproducten;
 - het reinigen van toestellen is de verantwoordelijkheid van de gebruiker.
- Meld via een herstelaanvraag aan de technische dienst wanneer een toestel:
 - niet over een inventarissticker beschikt;
 - een onderhoudssticker heeft waarbij de datum van het volgende onderhoud overschreden is;
 - defect is.
- Indien een toestel gelabeld is met een gele bol ter hoogte van de onderhoudssticker betekent dit dat er extra aandachtspunten zijn bij het gebruik van dit toestel. Vraag meer info bij je dienstverantwoordelijke. Hij/zij beschikt over een formulier van de (bio)technische dienst over deze aandachtspunten.
- Verwittig je dienstverantwoordelijk wanneer je opmerkt dat iemand een toestel gebruikt met de rode "NIET GEBRUIKEN"-sticker.
- Verwijs technici en bouwvakkers van externe firma's, die werkzaamheden uitvoeren, altijd naar de technische dienst wanneer je merkt dat ze geen badge of identificatiesticker van het ziekenhuis dragen. Ze moeten zich aanmelden via het aanmeldingsregister bij de technische dienst. Dat geldt voor alle externe firma's, ook voor technici of bouwfirma's die regelmatig onze ziekenhuiscampussen bezoeken.

Straling

Waarom?

In een ziekenhuis leiden sommige activiteiten tot de aanwezigheid van straling, met een verschillend en specifiek risico. Straling kan je niet zintuiglijk waarnemen (horen, ruiken, voelen of zien).

Ioniserende straling (radioactiviteit) tref je aan op diensten zoals radiologie, radiotherapie, nucleaire geneeskunde en operatiekwartier. Ze zorgen ervoor dat de cellen in je lichaam een verandering ondergaan, waardoor er onder meer gezwellen kunnen ontstaan. Een blootstelling aan ioniserende straling tijdens een zwangerschap kan aanleiding geven tot een misvormde baby.

Niet-ioniserende straling doet zich voor bij MRI (magnetische resonantie imaging aka elektromagnetische straling), bij laserstraling (bijvoorbeeld in chirurgie) of bij ultravioletstraling (bijvoorbeeld bij lassen). Ook gsm's geven straling af. Deze straling is minder gevaarlijk, maar kan toch ernstige letsels (brandwonden, oogbeschadiging ...) veroorzaken.

Daarom!

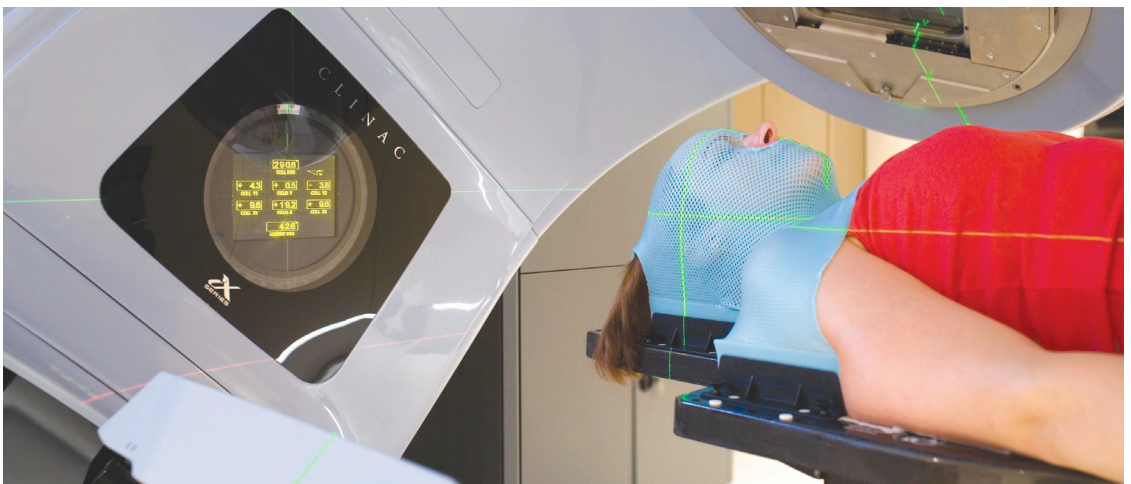
Om de blootstelling aan straling te beperken:

- voorzien we zones met stralingsrisico van de nodige signalisatie. De toegangsdeuren tot zones met ioniserende straling worden voorzien van het linkse pictogram. De toegangsdeuren van lokalen met bepaalde laserstralers worden voorzien van het rechtse pictogram. Het logo in het midden duidt op niet-ioniserende straling;
- ontvangen alle medewerkers die in een zone met ioniserende straling werken een individuele dosismeter die de opgelopen stralingsdosis registreert. Een wettelijk bepaalde dosislimiet mag hierbij niet overschreden worden;
- voorzien we de nodige persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen;
- organiseren we specifieke opleiding voor medewerkers die met straling te maken hebben;
- is het gebruik van een gsm in bepaalde zones verboden. Hij kan namelijk storingen veroorzaken bij hoogtechnologische medische apparatuur.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Betreed de aangegeven **risicozones** niet als je er niet nodig bent.
- Volg de **procedures** en de **preventie- en beschermingsmaatregelen** strikt op als je met straling te maken krijgt. Beperk de blootstelling tot een minimum.
- Gebruik altijd de beschikbare persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen:
 - bij **ioniserende** straling gebruik je loodschermen of loodschorten en brillen als die voorzien zijn;
 - bij blootstelling aan **laserstralen** draag je de juiste oogbescherming;
 - bij blootstelling aan **ultraviolestraling** draag je de juiste oogbescherming en beschermende kledij (handschoenen...).
- Neem actief deel aan de aangeboden **opleiding**.
- Ken de procedures bij **incident** of **ongeval** en pas ze correct toe.
- Draag altijd je **individuele dosimeter** op de juiste manier als je blootgesteld bent aan ioniserende straling. Lever je dosimeter altijd tijdig in.
- Spreek personen aan die toch een **gsm** gebruiken in zones waar dit verboden is. Vraag hen om het toestel uit te schakelen.

Producten met gevaarlijke eigenschappen

Waarom?

Producten met gevaarlijke eigenschappen (PMGE) zijn alle stoffen en preparaten die schadelijk kunnen zijn voor de mens en/of het milieu. Elk PMGE heeft specifieke risico's die worden gerangschikt volgens de aard en de ernst van de inwerking. Zo zijn er risico's op brand of ontplofing en er zijn irritaties, huidletsels of allergieën door contact van deze stoffen met de huid. Er zijn ziektes die zich voordoen ten gevolge van een eenmalige blootstelling en ziektes die zich ontwikkelen na verscheidene jaren van blootstelling.

Daarom!

Om het risico te beperken:

- worden deze producten ingedeeld volgens hun hoofdrisico. Di kan je herkennen aan het symbool op het etiket;
- worden deze producten op de juiste manier bewaard en heb je op je dienst enkel kleine hoeveelheden voorradig;
- voorzien we waar nodig afzuiginstallaties;
- voorzien we de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals een veiligheidsbril en -handschoenen) zodat je veilig met deze producten kunt werken;
- maakten we veiligheidsinformatiefiches (VIF) voor elk gebruikt product. Je kunt deze opvragen bij je dienstverantwoordelijke of raadplegen op het Portaal;
- zijn er aangepaste regels en procedures voor het vervoer van producten met gevaarlijke eigenschappen over de openbare weg.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Lees het etiket op de verpakking voor je het product gebruikt;
- Schrijf nooit op een etiket van een product met gevaarlijke eigenschappen, want dat kan tot verwarring leiden. Kleef geen stickers op de pictogrammen.
- Draag indien nodig aangepaste bescherming voor het product waarmee je werkt. Veel reinigingsmiddelen zijn irriterend. In de meeste gevallen wordt het dragen van handschoenen aangeraden.
- Gebruik de afzuiginrichting wanneer je werkt met producten die stofdeeltjes, gas, damp, uitwasemingen of rook kunnen produceren.
- Pas deze regels toe als je werkt met gevaarlijke producten:
 - Eet niet op je werkplek.
 - Drink slechts nadat je ervan overtuigd bent dat je handen en het recipiënt waaruit je drinkt proper zijn.
 - Breng nooit je handen of enig ander voorwerp naar je mond.
- Werk je met ontvlambare stoffen:
 - verwijder dan elke vorm van ontstekingsbron zoals open vlammen, kapotte elektrische draden, vonken, hete voorwerpen of materialen...;
 - zorg dat je altijd weet waar blusmiddelen voorhanden zijn;
 - weet dat handontsmettingsmiddelen, chloorhexidine en ethanol ook hiertoe behoren. Is de opslag meer dan 10 liter, dan moeten de producten in een lekbak staan. De voorraad handalcohol moet je beperken tot maximaal een derde van het aantal houders op de afdeling.
- Vervang je werkkledij indien deze bevuild is met producten waarmee je gewerkt hebt.
- Weet wat je moet doen als je een gevaarlijk product morst. Gebruik de spilkit!
- Doe onmiddellijk aangifte van elke verwonding, aantasting van de slijmvliezen of enig ander mogelijk ongemak.
- Zorg ervoor dat volle en lege gasflessen altijd vast staan en niet bereikbaar zijn voor onbevoegden. Voorzie de lege gasflessen altijd van een beschermkap.
- Weet dat de EHBO-maatregelen terug te vinden zijn op de veiligheidsinformatiefiches (VIF).
- Weet dat je bij een ongeval steeds terecht kan bij spoed indien EHBO-maatregelen onvoldoende zijn. Neem de veiligheidsinformatiefiches (VIF) mee.

Arbeidsongevallen en beroepsziekten

Waarom?

Als we de ongevallen op weg van en naar het werk buiten beschouwing laten, zijn de meest voorkomende arbeidsongevallen in GZA Ziekenhuizen prikongevallen, snijwonden, stoten en overbelastingsletsels van vooral de rug.

De risico's voor beroepsziekten kunnen in vier hoofdrubrieken worden ingedeeld, nl.:

- biologische agentia: infecties en parasieten
- omgang met geneesmiddelen en producten waardoor huidziekten veroorzaakt kunnen worden
- ioniserende straling
- gevaarlijke producten

Daarom!

Om de risico's te beperken:

- is er een procedure “EHBO en arbeidsongevallen”;
- is er een procedure “Prikongevallen en risicobloedcontact”;
- is er een Comité voor Ziekenhuishygiëne dat procedures ontwikkelt om de veiligheid van de medewerkers te verzekeren bij de verzorging van de patiënten;
- is GZA aangesloten bij een externe dienst voor Preventie en Bescherming, die de werknemers medisch onderzoekt en aandacht heeft voor specifieke klachten;
- worden arbeidsongevallen en beroepsziekten opgevolgd door personeelsbeheer en door de interne en externe dienst voor Preventie en Bescherming, die op basis van een ongevallenonderzoek preventiemaatregelen kunnen voorstellen.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Werk niet met apparaten waarvan je de bedieningsvoorschriften niet kent.
- Werk niet met producten waarvan je de risico's niet kent.
- **Meld de aanwezige risico's** bij voorkeur via je dienstverantwoordelijke. Je kan hiervoor ook terecht bij de Interne dienst voor Preventie en Bescherming of bij de leden van het Comité voor Preventie en Bescherming.
- Ga naar het gezondheidsonderzoek bij de arbeidsarts wanneer je daarvoor opgeroepen wordt. Je kan hier ook steeds spontaan een afspraak maken.
- Meld elk arbeidsongeval onmiddellijk op de dienst spoedgevallen.
- Zorg voor correcte invulling van de vereiste documenten na een arbeidsongeval.
- Zorg bij risicobloedcontact voor een correcte invulling van het Epinetformulier dat je op de dienst spoedgevallen meegegeven wordt.

Klachten – meldingen – defecten

Waarom?

Ondanks inspanningen op alle niveaus loopt in het ziekenhuis niet alles perfect. Defectmeldingen, klachten en verbeteringsvoorstellen horen er dus bij. Ook in verband met veiligheid, welzijn, preventie en bescherming. Klachten en meldingen geven de mogelijkheid om doeltreffend op te treden.

Goede communicatiekanalen en snelle afhandeling werken hierbij veiligheid- en welzijnverhogend.

Daarom!

Om defecten, meldingen of klachten doeltreffend te kunnen verwerken:

- worden alle meldingen van defecten via een herstelbon geregistreerd en opgevolgd;
- zijn er meldingsformulieren voor specifieke gebeurtenissen zoals gevallen van agressie, diefstal, vandalisme;
- is de Interne dienst voor Preventie en Bescherming beschikbaar voor klachten en meldingen in verband met veiligheid en gezondheid;
- zijn er vertrouwenspersonen waarbij je terecht kunt als je te maken hebt met vormen van ongewenst grensoverschrijdend gedrag op het werk: ongewenste seksuele intimiteiten, pesten en/of geweld.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Maak klachten, meldingen en suggesties omtrent de aspecten van veiligheid, welzijn, preventie en bescherming van de medewerker in eerste instantie over aan je **dienstverantwoordelijke**.
- Meld defecten en technische onvolkomenheden via **een herstelbon**. Echt dringende zaken meld je vooraf al telefonisch.
- Spreek de preventieadviseur, arbeidsgeneesheer of de leden van het Comité voor Preventie en Bescherming aan als **onveilige situaties** niet opgelost geraken.
- Voor klachten over **geweld, agressie, ongewenst seksueel gedrag of pestgedrag** kan je terecht bij de preventieadviseur psychosociale belasting, bij de arbeidsgeneesheer of bij de vertrouwenspersonen. Je kunt hierbij zelf bepalen wat er met de klacht mag gebeuren en je krijgt indien nodig hulp en begeleiding.

Hygiëne

Waarom?

Een goede persoonlijke hygiëne is noodzakelijk voor iedereen die in een ziekenhuis werkt, enerzijds om te vermijden dat je infecties overbrengt op patiënten die een verminderde weerstand hebben en anderzijds om jezelf en je collega's te beschermen tegen infecties die kunnen ontstaan door contact met een besmettelijke patiënt.

Hygiëne en veiligheid zijn twee begrippen die in het ziekenhuis erg nauw samenhangen. Hygiënisch werken draagt bij tot de veiligheid. Veilig werken betekent rekening houden met de risico's, ook op het vlak van infecties en ziekteoverdracht.

Daarom!

Om de nodige aandacht op hygiëne te vestigen:

- zijn er procedures met maatregelen rond persoonlijke hygiëne opgesteld. Die zijn van groot belang voor alle medewerkers die in contact komen met patiënten, patiëntenkamers, patiëntenmateriaal, geneesmiddelen, voeding... Kortom, voor (bijna) alle medewerkers in het ziekenhuis;
- zijn er procedures rond afvalverzameling en -verwijdering;
- zijn er voor de voeding- en keukenhygiëne specifieke maatregelen vastgelegd (HACCP);
- worden er periodieke controles uitgevoerd om besmetting te detecteren en het toepassen van de procedures te controleren;
- is er in het ziekenhuis een geneesheer-ziekenhuishygiënist, een referentieverpleegkundige ziekenhuishygiëne en leden van het team ziekenhuishygiëne. Samen nemen zij de nodige initiatieven in verband met hygiëne en staan ze in voor een continue opvolging.

Wat doe je ermee?

Je zorgt voor een goede persoonlijke hygiëne:

- **Let op handhygiëne.** Was je handen goed en regelmatig. De handen zijn immers het transportmiddel bij uitstek voor ziekteverwekkende organismen (procedure handhygiëne).
- Hou je nagels kort en goed verzorgd. Draag geen nagellak of gelnagels.
- Draag **geen sieraden**.
- Hou je haar schoon en verzorgd (baard - snor kort geknipt).
- Draag altijd de **voorgeschreven kledij**. Die moet schoon zijn en regelmatig vernieuwd worden.
- Eet en drink enkel in de daartoe voorbestemde ruimte.
- Werk je in de patiëntenzorg of voedingsdienst? Meld dan eventuele huid-aandoeningen, diarree en infecties aan je dienstverantwoordelijke.

Ken de procedures aangaande hygiëne en ter voorkoming van besmetting. Uiteraard kan je met vragen altijd terecht bij je dienstverantwoordelijke of bij de referentieverpleegkundige ziekenhuishygiëne op de afdeling of leden van het team ziekenhuishygiëne.

Milieu

Waarom?

Ook in een ziekenhuis wordt er meer en meer belang gehecht aan het milieu. Energie en water vertegenwoordigen een belangrijke kost in een ziekenhuis. Die kost proberen we zo laag mogelijk te houden zonder aan het comfort van de patiënt te raken.

Ook de wetgever legt ons verplichtingen op in verband met het milieu. Alhoewel de technische installaties een belangrijke invloed hebben op water- en energieverbruik, heeft ook het gedrag van ieder van ons hier zijn belang.

Daarom!

Om ons water- en energieverbruik te beperken:

- regelen we verwarming en verluchting automatisch. Zo garanderen we het comfort bij minimaal energieverbruik;
- sturen we de verlichting op vele plaatsen automatisch aan;
- nemen we maatregelen zoals spaardouchekoppen om het waterverbruik minimaal te houden.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Heb aandacht voor het sluiten van deuren en ramen tijdens koudere seizoenen.
- Ga **spaarzaam** om met elektriciteit.
- Doof de lichten in lokalen die niet gebruikt worden en waar het niet om veiligheidsredenen nodig is om ze te laten branden.
- Verspil geen water.
- Meld lekkende kranen en toiletten.

Afval

Waarom?

Afval is belangrijk in het ziekenhuis en wel om twee redenen:

- 1 Het is een belangrijke kost. Het juist verpakken en selecteren van afval betekent dat de kost minimaal wordt gehouden en het milieu minder wordt belast, binnen de eisen die wettelijk zijn opgelegd.
- 2 Afval kan ook gevaar opleveren want afval van een ziekenhuis kan besmet zijn met ziekteverwekkende bacteriën of virussen. Een ziekenhuis produceert ook afval dat op andere manieren gevaar kan opleveren: producten uit het labo, afval van nucleaire geneeskunde, verf en solventen van de technische dienst...

Ziekenhuisafval is onderworpen aan een strikte reglementering.

Daarom!

Om afval veilig te verwerken:

- is er een afvalprocedure, waarin beschreven wordt op welke manier afval gescheiden en verpakt moet worden en hoe gevaarlijk afval correct verwijderd moet worden;
- zijn er speciale vaten en dozen om risicohoudend medisch afval af te voeren;
- gebruiken we blauwe vuilniszakken voor het niet-risicohoudend medisch afval;
- worden papier, karton, glas en keukenafval gescheiden ingezameld en opgehaald;
- worden er stickers geplaatst bij geen correcte aanbieding van het afval en wordt het afval niet opgehaald.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- **Verwijder** afval op de juiste manier:
 - Niet-risicohoudend medisch afval (NRMA) hoort in een blauwe vuilzak.
 - Medisch risicohoudend, vast afval hoort in een kartonnen doos met gele, plastic zak.
 - Medisch risicohoudend, vloeibaar of pasteus afval en scherpe voorwerpen horen in een geel, plastic vaatje (WIVA-vat).
 - Naalden horen in de naaldcontainer.
- **Scheid** zorgvuldig het niet-risicohoudend van het risicohoudend afval volgens de geldende voorschriften.
- Medisch risicohoudend afval kan **besmet** zijn. Zorg ervoor dat de recipiënten niet langs de buitenkant bevuild worden, dat ze niet lekken en dat ze ordelijk gestapeld worden.
- Ga zorgvuldig om met **naalden** of andere scherpe voorwerpen. Zorg ervoor dat ze niet terechtkomen op plaatsen waar ze prikongevallen bij anderen kunnen veroorzaken: op de grond (schoonmaak), op het dienbord (keuken) of in een vuilzak (transport).
- Weet dat papier, karton en glas gescheiden worden opgehaald en houd hier rekening mee.
- Chemicaliën en andere gevaarlijke producten moeten duidelijk geëtiketteerd zijn. Hun verwijdering moet op de juiste manier aangevraagd worden.
- Scheidt medisch en niet-medisch glas.
- Raadpleeg VIF voor afval van producten met gevaarlijke eigenschappen (PMGE).
- Knoop de zak met NRMA-afval en de linnenzakken steeds goed dicht zodat er niets kan uitvallen. Zorg voor een goede stapeling in de afvalkar.

Noodplan

Waarom?

Iedere organisatie is kwetsbaar voor ongewenste gebeurtenissen die een ernstig gevolg kunnen hebben op de goede werking. Die onverwachte gebeurtenissen kunnen zich zowel binnen als buiten het ziekenhuis voordoen. We denken aan een langdurige onderbreking van elektriciteit of water, een zeer besmettelijke ziekte of een groot ongeval met tientallen gekwetsten ergens in de buurt, waardoor onze spoedafdeling en sommige diensten, zoals het operatiekwartier, de dienst medische beeldvorming of de dienst intensieve zorg, plots overspoeld worden met patiënten.

Daarom!

In het geval van nood:

- is er een Noodplan dat regelmatig geactualiseerd wordt. Je vindt het terug op het Portaal;
- zijn er per ongewenste gebeurtenis fiches die de taken kort en duidelijk omschrijven;
- organiseren we regelmatig opleidingen en oefeningen;
- kan iedereen worden opgeroepen om de volledige bezetting van de dienst te verzekeren.

Wat doe je ermee?

Neem het heft in eigen handen:

- Weet waar je de **fiches** kunt vinden en lees ze op voorhand, zodat je bij een oefening of bij een echte ramp weet wat je moet doen.
- Begeef je bij een oproep naar het ziekenhuis, meld je aanwezigheid en begeef je naar je dienst.
- Weet dat de commando- en coördinatiecel (CC-HOSP) elke te ondernemen actie tijdens de ramp coördineert en je bijkomende opdrachten kan geven.

Wie is wie?

Mijn naam:

Mijn campus:

Mijn dienst:

Mijn dienstverantwoordelijke:

Preventieadviseurs:

Interne preventiedienst:

.....

Externe preventiedienst:

.....

Verpleegkundige ziekenhuishygiënist:

.....

.....

Vertrouwenspersonen:

.....

.....

De ergonomen:

NOODNUMMERS

BIJ BRAND:

VOOR REANIMATIE:

BEWAKING:

Slotwoord

Beste medewerker

Dit boekje is bedoeld om je welzijn op het werk te verhogen. Het zal daarin niet slagen als je het opzij legt en vergeet. Hou het bij de hand en gebruik het om je te helpen bij het streven naar veilig werken.

We beschouwen het als een essentiële bouwsteen in de opleiding voor je nieuwe job. Het speelt dan ook mee in de opleidingen voor nieuwe medewerkers, waarin we proberen je aan het denken te zetten rond veiligheid en gezondheid op de werkplek.

We hopen dat je er iets van meedraagt in je dagelijks werk in dit ziekenhuis. We hopen dat je nu weet dat er risico's zijn, hoe je ermee om kunt gaan en op wie je beroep kunt doen als je met vragen zit.

Ook tijdens je loopbaan zal je nog aangesproken worden over zaken die met veiligheid en welzijn te maken hebben. Dit boekje kan op dat moment als eerste informatie nuttig zijn.

Laten we er samen onze schouders onder zetten en zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving voor jou en voor al je collega's.

GZA vzw
Oosterveldlaan 22
2610 Wilrijk
tel. + 32 3 443 39 90

www.gza.be